

Slike z razstave je **Modest Musorgski** napisal leta 1874, eno leto po smrti dobrega prijatelja, slikarja in arhitekta Victorja Hartmanna, ki je umrl star 41 v Sankt Peterburgu. Ruska akademija umetnosti je kot "hommage" preminulemu umetniku pripravila retrospektivno razstavo slikarjevih del, na podlagi katerih je Modest Musorgski napisal klavirsko suito z desetimi slikami in petimi promenadami.

Modest Musorgski je bil glasbeni entuziast, ki je poklicno življenjsko pot opravljal v vojski. Leta 1901 je francoski skladatelj Claude Debussy v reviji La Revue Blanche o njegovi glasbi zapisal: *"Musorgski je malo znan v Franciji in resnici na ljubo nas to dejstvo deloma opravičuje, saj ga tudi v Rusiji ne poznajo nič kaj bolje. Nihče bolj kot on pa nas ni uspel nagovoriti s tako edinstveno nežnostjo in globino. Spominjali se ga bodo po umetnosti, ki ne trpi izumetničenosti. Nikoli doslej ni bila žlahtna čutnost izražena s tako preprostostjo: kot bi glasbeno neizobražen človek odkril glasbo, pri tem pa bi ga vodila čustva... V skladbah niza drzne poteze, neverjeten dar za predvidevanje pa poskrbi, da je vsaka skrivnostno spletena z drugo. Včasih lahko izrazi nemirni občutek temačnega tako silovito, da iz srca priključ solze."*

Ruski koncertni pianist Ilya Itin iz New Yorka, rojen 1967 v Jekaterinburgu, je za knjigo Natural History of Piano (Vintage Book - Random House, New York, 2011) o ruski klavirski glasbi zapisal: *"Težko je opisati duh ruske glasbe, ker se je v njeni tradiciji pojavilo več različnih osebnosti. Splošna predstava, da vsebuje ruska duša temačnost, tragičnost, ki pa se v trenutku sprevrže v eksplozivnost in liričnost, ni tako napačna. Rusko razpoloženje stremi k prehajanju od vznesenega veselja do globoke žalosti, kar je najbrž povezano s težko zgodovino naroda. Najverjetneje bolj kot v kaki demokratični družbi, so bile v Rusiji domača literatura, glasba in gledališče izjemno pomembni, saj ni obstajala drugačna možnost izražanja javnega mnenja. Ruske skladatelje kot so Musorgski, Čajkovski, Rahmaninov, Skrjabin, pojmujejo kot tiste, ki so v glasbo izlili rusko dušo. V preteklosti sta obstajali dve ruski klavirski tradiciji, in sicer moskovska in peterburška. Moskovska je razvila svobodnejši, izmikajoči način klavirske igre, ki pa se z resnostjo posveča barvitosti in virtuoznosti. Klavirska šola Sankt Peterburga pa je introspektivna, detajlna, osredotočena na strukturo in druge intelektualne aspekte glasbe."*

Modest Musorgski se je rodil v Pskovu, življenje pa je preživel v Sankt Peterburgu.

Osrednjega predstavnika slovenskega ekspresionizma, **Marija Kogoja**, sta v dve desetletji dolgi ustvarjalnosti redno spremljala klavir in glas. Ustvarjanje za klavir sega v zgodnje mladostniško snovanje, ki daje vpogled v njegov začetni skladateljski slog. Klavir mu je predstavljal pripomoček za izražanje temeljnih in prepoznavnih značilnosti njegovega sloga - resnobe, lirčnosti in poglobljenosti. Opus Marija Kogoja, ki ga oblikujejo samospevi, klavirska dela, zborovska in nekaj simfonične in komorne glasbe ter opera, je ovrednoten kot pomembna postaja srednjeevropske umetnosti na začetku 20. stoletja. Kot skladatelj je bil izviren in v soglasju z duhom časa brez prevzemanja slogovnih in estetskih norm množic. Izhajal je iz srednjeevropskih duhovnih okvirov in slovenske tradicije. Kot umetnik prehoda med romantiko in modernizmom je svoje skladateljske spretnosti uril z najvidnejšimi skladatelji z Dunaja, npr. s prof. Franzom Schrekerjem (Akademija za glasbo Dunaj) in Arnoldom Schönbergom. Zbirka Piano, ki vsebuje šest skladb dolgih od dveh minut in pol do

slabih pet, kaže na skladateljske začetke iz časa v predvojni Gorici, nato študijsko pot med prvo svetovno vojno na Dunaju, do začetkov povojnega ljubljanskega obdobja. Zbirka je izšla leta 1921 v samozaložbi Treh labodov. Nekatere skladbe so polne romantičnega razpoloženja, druge vključujejo polimelodiko in izrazit subjektivizem, ki ga opredeljujejo novoromantična in jugendstilovska izhodišča. Slednje se je z objektivizacijo ekspresionizma in tonalnega linearnega konstruktivizma do polnosti razvilo v drugi klavirski zbirki Malenkosti.

Klavirska glasba **Mauricea Ravela** je ena izmed najbolj vznemirljivih, barvitih in zahtevnih v klavirskem opusu. Eden izmed Ravelovih biografov Leon-Paul Fargue je o njem zapisal: *"Ravelova obremenjenost s popolnostjo, da bi zadovoljil globoko potrebo vedno iščočega duha, je dala njegovi umetnosti nekaj trdosti, ki pomotoma ustvarja vtis o nedostopnosti, drobnjakarstvu in hladnosti. Največja napaka! Pod zunanjo čistostjo in natančnostjo ... je ljubeznivo, preprosto, milo in trpeče srce."* La Valse je koreografska pesnitev, ki jo je Ravel napisal leta 1919 po naročilu baletnega impresarija Sergeja Diagileva. Skladba s svojo izvirno temo predstavlja poklon dunajskim valčkom Johanna Straussa II. Je nostalgичen valček, ki vznikne z neopredeljivim ritmičnim pulzom iz nič in se ob nizu sekvenc z različnimi valčki stopnjuje in razrašča v apokaliptično silovitost. Skladba prikazuje mrzlični ples množice, ki se v razkošni in prostrani dvorani kraljevskega dvora iz leta 1885 predaja ritmom valčka. Ravel je Diagilevu skladbo predstavil v priredbi za dva klavirja, le-ta je skladbo zavrnil, češ da ni dovolj baletna po značaju. Priredba za klavir solo je izvedbeno izredno zahtevna in zato malo slišana, le redki pianisti si jo drznejo izvajati.

Ivan Skrt (1981), večkrat nagrajeni pianist, je diplomu opravil na državnem glasbenem konservatoriju P. I. Čajkovski v Moskvi (prof. N. Starkman in M. Lidsky) in se izpopolnjeval v Parizu na Ecole Normale (prof. H. Barda). Njegovi koncerti so, poleg intenzivnega glasbenega potovanja, vabilo k raziskovanju samega sebe in odkrivanju vseh plasti življenja - s podobno temeljitostjo kot glasbenik razkriva vse nivoje partiture. S svojim glasbenim poustvarjanjem želi s prečiščeno zunanjo formo in z bogatim notranjim muzikalnim gibanjem pričarati življenje v malem, da v njem zacveti zavest o odrešujoči enosti, ki je v razdrobljenem svetu težko predstavljava redkost. Septembra 2015 je Ivan Skrt imel odmevno koncertno turnejo po Južni Ameriki. Koncertni program Trio je pozornost argentinskih in urugvajskih kritikov pritegnil z *'unikatno simetrijo'*, zahtevnostjo in z izvedbo del slovenskega skladatelja Marija Kogoja, *'izredno zanimivih v svoji mešanici agresivnosti, bolečine in skrivnostnosti'*. Kritik Julio Cesar Huertas v urugvajskem dnevniku El País poroča: *"Prevladujoča poteza Skrtove umetnosti je njegova absolutna jasnost. Ta urejena in vitka zvočna konstrukcija, s katero umetnik svobodno uprizarja glasbena dela, izvira iz njegove jasnosti duha in izjemne muzikalnosti, uprte v tehniko, ki jo odlikujeta zanesljivost in čistost."* Urugvajski tednik Busqueda hvali njegovo *"absolutno tehniko, glasbeno intuicijo in interpretativno svobodo, ki se z veliko mero dobrega okusa spoji z delom in oblikuje celoto, ki jo poslušalec uživa z občutkom, da ni priča le nečemu dobremu, nečemu drugačnemu, ampak nečemu, ki se kuha v tem samcatem trenutku, edinstvenem,*

neprenosljivem in neponovljivem, kot se zgodi med kakšno dobro jazzovsko improvizacijo (...) Celoten parter ga je poslušal kot pri maši." (Rodolfo Ponce de León)

Leta 2014 je uspešno nastopil v dvorani Salle Gaveau v Parizu. Pariški program je posnel na dvojno zgoščenko Črnobelo (tudi skladbi La Valse Mauricea Ravela in Slike z razstave Modesta Musorgskega) izdano v samozaložbi in opremljeno s knjigo črno-belih fotografij Jerneja Skrta, ki jih je pianist orisal s temi besedami: "Naloga človeka je, da si želi in upa pogledati na in za skrivnostno črno-belo zaveso življenja. Naloga glasbenika je, da zapoje svojo barvno pesem. Naloga koncerta ob premišljenem izboru skladb je, da eksplodira v belini in tone v črnini, s ponižno željo, da bi ponudil drobno a najbogatejše seme spoznanja, da je pravzaprav oboje eno. Prav tako kot se je za bogato glasbo treba dotikati obeh - črnih in belih tipk hkrati."

Novembra 2011 je nastopil v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani na koncertu Igra svetlobe in senc – avtorskem dogodku, ki je požel veliko pohval kritikov. Na Festivalu Ljubljana je priredil samostojni recital, ki ga je posvetil skladatelju Franzu Lisztu ob njegovi 200. obletnici rojstva. Leta 2010 je s koncertnim projektom Krog življenja izvedel turnejo po Sloveniji (Portorož, Celje, Maribor, Rogaška Slatina, Ljubljana), kjer je začel uresničevati svoj umetniški kredo, ki se je predhodno nakazal že leta 2009 na dogodku Sonate na Soči. V čarobnem ambientu soške struge, ki globoko zareže v skale v vasici Kanal, je 2500 poslušalcem na gladini reke s klavirsko igro podal doživetje zvoka, barve in svetlobe.

V zadnjih sezonah je nastopil kot solist z Orkestrom Padove in Benečije, s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija in z Orkestrom Slovenske filharmonije. Večkrat je snemal za arhiv Radia Slovenija.

Pripravila: Metka Sulič

NAPOVEDUJEMO:

Petek, 9. september 2016, ob 20.30

Cerkev svete Marije Vnebovzete, Kanal ob Soči

Godalni kvartet Feguš

Petek, 17. september 2016, ob 20.30

Bazilika Kraljice Svetogorske, Sveta gora pri Novi Gorici

»Avgust Ipavec: Barve zelenega smaragda«

Ljudska simfonična pesnitev - krstna izvedba

Simfonični orkester RTV Slovenija

MePZ Adoramus, zborovodje in organisti
duhovno pevskega tedna v Soči

Marjan Grdadolnik, dirigent

Petek, 24. september 2016, ob 20.30

Cerkev svete Marije Vnebovzete, Kanal ob Soči

Slovenski oktet

Jože Vidic, umetniški vodja

Sreda, 28. september 2016, ob 18. uri

Glasbena šola Nova Gorica

Marko Feri, kitarški recital

IVAN SKRT klavirski recital

Petek, 2. september 2016, ob 20.30

Cerkev svete Marije Vnebovzete, Kanal

PROSVETNO DRUŠTVO "SOČA" KANAL

KOGOJEVI DNEVI 2016

Program:

Modest Musorgski: Slike z razstave

(1839–1881)

Promenada
Pritlikavec
Promenada
Stari grad
Promenada
Tuilerijski vrt
Bydlo
Promenada
Balet piščančkov v lupinah
Dva Juda
Promenada
Tržnica v Limogesu
Katakombe, Cum mortuis in
lingua mortua
Jaga baba
Velika kijevska vrata

Marij Kogoj: Piano

(1892–1956)

I. Andantino cantabile
II. Allegretto
III. Andante poco piu mosso
IV. (Skica)
V. Andantino sostenuto
VI. Piu mosso

Maurice Ravel: La Valse

(1875–1937)